

Szakmai beszámoló

HATÁRTALANUL! – Irodalmi és történelmi kalandozások Erdélyben 5 nap

(HAT-KP-1-2024/1-001637; HAT-KP-1-2024/1-001744)

Pályázó adatai: Szombathelyi Tankerületi Központ
Felsőcsatári Nyelvoktató Nemzetiségi Általános Iskola

Tárgy: Tanulmányi kirándulás hetedikeseeknek (2024.)

Pályázat címe: Irodalmi és történelmi kalandozások Erdélyben

Az erdélyi kirándulás során diákjaink nem csak a történelem órákon hallották, hogy magyar-székely históriánk hány jeles alakja kötődik Erdélyhez, a Székelyföldhöz és a Partiumhoz, hanem a közvetlen természeti környezetben. Tematikus kirándulásunk során a tanulók most saját szemükkel láthatták tapasztalhatták, hogy Magyarország nem ér véget a trianoni határoknál. Találkoztunk jeles íróink, költőink emlékeivel, megismerhettük ismert irodalmáraink, és történelmi személyiségeink életútját. Természetesen találkozhatnak erdélyi diáktársaikkal is.

A kirándulás megvalósítása és célja három szakaszban valósult meg.

1. Előkészítő szakasz – a tanulmányi kirándulás előkészítése

A résztvevő diákok motiváltságát tükrözi, hogy már jó előre készültek az erdélyi utazásra, érdeklődéssel voltak, hogy hova fogunk ellátogatni, mit fognak megnézni, tapasztalni. Nem pusztán felületes érdeklődés volt ez részükről, de aktív feladatvállalásokat tettek. Közösségi nevelés keretében megbeszéltük a program célját, térképet készítettünk a programok ismeretében arról, hogy merre fogunk utazni, kiszámoltuk, hogy hozzávetőlegesen hány kilométert fogunk megtenni a szálláshelyig, és egy úgynevezett „Határtalanul!” anyag- és ismeretgyűjtő füzet” vezetésébe kezdtünk, amelybe az út során begyűjtött tapasztalatokat, élményeket is beilleszthették (előzetes ismeretek, elvárások, kérdések, belépők, képeslapok, beszámolók stb.). A részletes program ismeretében a tanulók ppt-eket és kiselőadásokat készítettek, adtak elő az érintett városokról, helyszínekről, Erdélyről. Külön tanórát szenteltünk a viselkedési szabályok megbeszélésére, ahol szóba került a határátlépésnél való elvárt viselkedés, az utazás feltételeinek tisztázása, a közterületen, nyilvános helyen, múzeumban, templomban, étkezés közbeni kulturált magatartás, a tudakozódás, illemhelyiség használata, a vásárlás és fizetés témája.

Számíthattunk a földrajzos kolléga segítségére is, aki már februárban két felkészítő órát szentelt a természeti szépségek, a földrajzi adottságok megismerésére. Szaktanár közreműködésével térképeztük fel a tájat, annak jellegzetes természeti adottságait, gazdasági és történelmi szerepét a magyarság kultúrájában.

Irodalom tanórákon felelevenítettük a kiránduláshoz kapcsolódó költőszemélyek – Áprily Lajos, Tamási Áron - életútját, tanult műveit, illetve a tananyagba illeszkedve megismertük és értelmeztük Jókai Mór A nagyenyedi két fűzfa című írását, annak történelmi hátterét.

Előkészítő szakasz foglalkozásai, tematikája:

2025. február 3. Földrajz	Erdély természeti kincsei. Erdély nagyvárosai. Tanulói kiselőadások városok bemutatásával/1.
2025. február 7. Földrajz tanóra	Erdély természeti kincsei. Erdély nagyvárosai. Tanulói kiselőadások városok bemutatásával/2.
2025. február 20. Közösségi nevelés	A program céljának és tartalmának megismerése1. HATÁRTALANUL! ismeretgyűjtő füzet megnyitása
2025. február 27. Közösségi nevelés	A program céljának és tartalmának megismerése2. Viselkedési szabályok tisztázása, „Etikai kódex” a nyilvános helyen való kulturált viselkedésről.
2025. március 6.,	HATÁRTALANUL! tanulmányi kirándulás: programok,

13. Közösségi nevelés	helyszínek, anyag- és ismeretgyűjtő füzet készítése. Költségterv készítése

2. Megvalósítási szakasz – Tanulmányi kirándulás Erdélyben

2025. május 5. – 1. nap

Kora reggeli indulás dacára a diákok izgatottan és fegyelmezett viselték a többszáz kilométeres utat. A szentpéterfai, gersekaráti és csehimindszenti hetedikesek csatlakozásával

már is érdeklődő ismerkedés és kapcsolatfelvétel kezdődött. Az együtt töltött öt nap alatt ismeretségek, barátságok kötődtek a közös élményszerzés során. Sajnos az időjárás nem volt kegyes hozzánk. Az utazás legnagyobb része esőben zajlott, ami tervezett programjaink megvalósulását is befolyásolta. Kolozsvári városnézésünk a szakadó esőben nem valósulhatott meg.

Idegenvezetőnk erdélyi történetekkel, az érintett természeti és kulturális értékek ismertetésével, Szent László legendájának, Csaba királyfi alakjának megismertetésével járult hozzá, hogy gyorsabban teljen a végtelennek tűnő utazásidő. Rövid megállót tettünk a Rézhegység leghíresebb pontján, a **Királyhágón**. Itt megállva gyönyörködhattunk az erdélyi táj szépségében, átélhettük azt a szívet melengető érzést, amit történelmi szempontból jelenthet a magyarságnak „Erdély Kapuja”. A lenyűgöző látkép megcsodálása és némi séta után folytattuk utunkat és megérkezünk a történelmi Erdély területére, az Erdélyi Medencébe. Az esti órákban érkeztünk meg a Jókai művéből már ismert **Nagyenyed** településére, ahol szállásadóink meleg és ízletes vacsorával vártak minket. A nagyenyedi *Két Fűzfa Hostel* egy éjszakára volt pihenőhelyünk. Másnap a reggeli órákban a reggelit követően továbbálltunk. A szálláshely az éjszakai pihenés céljának megfelelt.

2025. május 6. – 2. nap

A napot a Bolyaik és a virágok városában **Marosvásárhelyen** kezdtük. Idegenvezetőnk vezényletével sétát tettünk a város központjában, ahol megcsodálhattuk a *Kultúrpalota*, a *Városháza* szecessziós épületét. Utazásunk során megpillanthattuk a *Tordai-hasadékot* körül ölelő hegyek látképét közben pedig felidéztük Szent László legendáját. A nap második felében a székely *fazekasság* fellegvárába, **Korondra** látogattunk. Bepillantottunk egy helyi fazekasműhelybe és megismerkedhettünk a szakma néhány fogásával. A látogatás után **Parajdon** folytattuk ismerkedésünket helyi *sóvágó* mesterségével és portékáival. Ezt követően **Szejkézfürdőn** meglátogattuk a legnagyobb székely, Orbán Balázs sírhelyét. Utunk során megcsodálhattuk a helyi fafaragómesterek díszes székelykapuit. Felkerestük

Farkaslakán a Tamási Áron általános iskolát és a Kossuth-díjas székely magyar író, *Tamási Áron* sírhelyét. Magyar népdalokat énekeltünk az emlékhelyen és felelevenítettük az író életútját, részleteket olvastunk fel műveiből. Minden kényelemmel és ízletes vacsorával várt

ránk aznapi és másnapi szállásunk, az *Urusos Sziklakert Panzió* **Oroszhegyen**.

2025. május 7. – 3. nap

A székelyek szent hegyén, a *Hargitán* át érkezünk **Csíkсомlyóra**. János Zsigmond erdélyi fejedelem erőszakkal protestáns hitre akarta téríteni a székelyeket, akik 1567-ben megverték a fejedelem seregét. Ezt ünneplik minden évben a székelyek és az ide érkező anyaországi magyarok százezrei pünkösdkor. Megtekinthettük a neobarokk stílusú ferences *kegytemplomot* és az ott őrzött, a világ egyik legnagyobb méretű kegyszobrát, a csodatévő Mária-szobrot. Felmásztunk a zarándokhely pünkösdi búcsúnak teret adó helyszínére a „nyereg”-re, ahol láthattuk a szabadtéri szentmisének helyet adó *Hármashalom oltárt*. Következő állomásunk **Gyergyószárhegy** a Lázár grófok reneszánsz kastélya volt, ahol Bethlen Gábor gyermekeskedett. Megnézhettük az itt összeállított hímzésekől készült tárlatot, a vadászati kiállítást és erdélyi emlékhelyekről készült fotókiállítást is. Még aznap bebarangoltuk a **Békás-szoros** és a **Gyilkos-tó** lenyűgöző természeti környezetét. Megismertük a Gyilkos-tó keletkezésének valós és monda béli keletkezését, Farkas Eszter tragédiájának történetét. A napot az oroszhegyi szálláshelyen játékkal, élménybeszámolóval, meleg és bőséges vacsorával zártuk.

2025. május 8. – 4. nap

Reggeli után a szálláshelyről odébbállva **Székelyudvarhelyen** folytattuk kirándulásunkat. Idegenvezetőnk városnézés közben megismertetett a hely tárgyi és szellemi emlékeivel: a Vasszékely szobrával, a szoborparkkal, a Városháza eklektikus épületével és belső udvarával, a Millenniumi Székely-Emlékművel.

Utunkat **Déva** felé vettük. Odaérve látogatást tettünk a Szent Ferenc Alapítvány Magyarok Nagyasszonya Kollégiumában, ahol tájékoztatást kaptunk a kollégium lakóiról, életéről, működéséről. Megtapasztalhattuk az otthon szabályainak szigorúságát, beszélgettünk a diákok mindennapjairól, programjaikról. A nevelők munkáját megköszönve, a diákoknak kedveskedve némi ajándékkal leptük meg vendéglátóinkat. Szakadó esőben integetett felénk Déva vára, Kőmives Kelemenné „börtöne”. Az öt napos program utolsó szálláshelye a dévai *Melite Ház* volt.

2025. május 9. – 5. nap

Reggelit követően hazaindultunk. Mintegy 700 kilométeres út volt előttünk. Menetközben megálltunk **Aradon**, hogy elhelyezzük az emlékezés koszorúját, és főhajrással tisztelegtünk a vértanúk emléke előtt. A közeli futballpályán barátságos focimérkőzéssel zártuk a Romániában zajlott programjainkat.

A látogatást követően folytattuk utazásunkat, melynek végén mindannyian épségben és számtalan élménnyel gazdagodva szállhattunk le a buszról és köszönthettük az izgatott és aggódó családtagokat.

3. Értékelő szakasz – élmények, tapasztalatok, követő program

A tanulmányi kirándulást követően ránk fért a hétvégi pihenés. De ennél is fontosabb volt, hogy megtartsuk élménybeszámolóinkat, először családi körben, odahaza, majd az iskolában tanárainknak, iskolatársainknak. A kirándulást követő első tanítási nap nem is szólt másról, mintsem az erdélyi tapasztalatok, kalandok és az ott szerzett ismeretek elmeséléséről. Valamennyi tanórán szóba került az Erdélyben eltöltött idő. Követő programként 1-1 tanórát céltudatosan szántunk is ennek. Meghívtuk osztályunkba a most még hatodikos – de reményeink szerint jövőre Erdélybe kiránduló – iskolatársainkat és neki képanyaggal kiegészítve meséltünk az eltelt ötnapos utazásról, annak tapasztalatairól, élményeiről és az ott szerzett ismereteinkről.

2025. május 13. Irodalom tanóra	A Határtalanul! anyag- és ismeretgyűjtő füzet élményeinkkel való kibővítése (élménybeszámoló írása a kedvenc programról, belépőjegyek beragasztása, ismeretterjesztő prospektus beillesztése a hozzá kapcsolódó programhoz, saját fotóból képeslap készítése. stb.) Hatodikosoknak szánt élménybeszámoló előkészítése.
2025. május 15. Közösségi nevelési	Vetélkedő a tanulmányi kiránduláson szerzett tapasztalatokból, ismeretekből. Élménybeszámoló a hatodikosokkal.

A program lezárásaként közösen értékeltük az Erdélyben töltött 5 napot. Maximálisan meg lehettünk elégedve az idegenvezetőnk mindenre kiterjedő, ismeretközlő és odafigyelő munkájával, a buszvezetők, a szállásadók készségességével, a program tartalmával és sokszínűségével. A nem igazán kedvező időjárás dacára is tartalmasnak ítéltük utazásunkat. A közösség épülésére szolgált tisztelettudó viselkedés, alkalmazkodás, empátia, ismeretszerzés és elhivatottság tekintetében is. Ggazdagodhattak gyermekeink, irodalmi, történelmi és kulturális tekintetben egyaránt. A programot követő irodalom tanórán útravalóul kapták a személyes ismeretbővítés mellé a 21. század lírájának is tekinthető dalszövegek sorából Nyerges Attila dalszövegíró sorait, amelyet az Ismerős Arcok zenekar előadásában meg is hallgattunk. Ez a Hegyeket nézek dalszöveg a maga líraiságával és mondanivalójával tökéletesen illeszthető a HATÁRTALANUL! Program nemzeti összetartozást és nemzettudatot erősítő célkitűzéséhez.

Nyerges Attila: Hegyeket nézek

A hazát ott találod lovaknak szemében,
Felszántott föld szagában, gyümölcsök ízében,
A himnusz bánatában, temetők csendjében,
Apám minden szavában s nagyanyám hitében.

A vadak békéjében, erdők magányában,
A béke vadságában, börtönök falában,
Szerető ölelésében, feleség csókjában,
A gyermek sírásában és minden mosolyában.

Kutyák hűségében, madarak röptében,
Fecskéknek fészkeiben, gólyák szerelmében,
Márai eszében, Petőfi dühében,
Pilinszky lelkében és Wass Albert szívében.

A tanító vérében az utca porában,
Cipők talpán és gyilkosok szavában,
Minden ellenségben s anyák sikolyában,
Nagyapák emlékében s a kézszorításban.

A zászló színében s a lerakott fegyverben,
Leszegett fejekben, a nem múltó szégyenben,
Megtartott esküben és abban a szóban, hogy "nem",
Ott van tebenned és itt lapul énbennem.